

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 25. maja 1870.

Gospodarske stvari.

Razglas,

kako se bodo premije delile za dobro narejena gnojišča.

Družba kmetijska kranjska, pooblastena po slavnemu c. kr. ministerstvu kmetijstva od 11. novembra 1869. leta, št. 6032., da razdeli iz državnega zaklada dovoljenih 300 gold. za premije umno napravljenih gnojišč, bode jih razdelila tako, da odloči

3 premije po 30 gold. za Notranjsko,

3 premije po 30 gold. za Dolensko,

4 premije po 30 gold. za Gorenjsko.

Tako premijo morejo dobiti le kmetje, ne pa grajščaki, in sicer taki, ki si napravijo gnojišče z gnojnično pumpo tako, kakor na podobah „Novicam“ priloženih kaže izgled A. podoba 1. in 2., ali pa izgled B. podoba 4. in 5., pa je gnojišče tudi sicer tako napravljeno, kakor poduk pod črkami I. II. III. IV. uči.

Kdor želi dobiti tako premijo, ktera mu ni le v dobiček, da si napravi prav dobro gnojišče, temuč tudi na čast, da ima gnojišče tako, da je drugim v izgled, naj se zadnji čas do sv. Mihela tega leta s prošnjo obrne do podpisane odbora in v pismu izkaže, da je po enem ali drugem izgledu naredil si gnojišče. Družba kmetijska bode potem po posebni komisiji preiskavati dala njegovo gnojišče in mu premijo izplačala. Ako bi pa gospodarjev, ki so taka gnojišča napravili, bilo več kakor je premij, bode se premija dala takemu, ki je med njimi najboljše gnojišče naredil; ako so si pa vsa enaka, bode srečkanje (lozanje) odločilo, kdo jo dobi.

Veliki posestniki, ki si tudi napravijo tako izgledna gnojišča, prejmejo častna pohvalna pisma.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 15. maja 1870.

Najpripravnejša in najpriprostejša gnojišča. *)

Predgovor.

Skušnja vseh časov in dežel nas uči, da najrodovitnejša zemlja opeša in oslabi, ako mora vedno roditi, ne prejme pa nič ne.

Od zemlje dan za dnevom čedalje več zahtevamo, in to iz dveh vzrokov; prvič zato, ker je čedalje več ljudi, ki toraj tudi čedalje več potrebujejo živeža; in drugič zato, ker je obdelovane zemlje čedalje manj, kajti čedalje več se je potrebuje in jemlje za stavbe, ceste, železnice in druga pota.

Da gnoj zemlji povračuje snovi, ktere žita in drugi sadeži izpivajo iz nje, to je vsakemu znano; zato vidimo, da vsi kmetovalci gnojijo svojo zemljo. Tudi to je znano, da gnoj pospešuje rast in da se živina, ktera dobiva obilo in dotične krme, krepi in debeli; nasproti pa medli in hujša ona, ki dobiva malo in to netečne krme.

Naši kmetovalci, če jih izvzamemo nekoliko, ki si morejo kupiti umeten ali mineraličen gnoj, morajo gnojiti s tekočimi in trdimi živalskimi in človeškimi izmečki.

Navadni ali gnoj iz hlevov so trdi ali tekoči živinski izmečki, z nastilom vred. Njegova moč je jako različna in to po krmi, soli in nastilu, kakor tudi po načinu, po katerem se ravná z njim. Gnoj, kteremu se ne pridene nič nastila, je najboljšje precej rabiti; gnoj zmešan z nastilom mora pa manj ali delj časa (6 tednov do 3 mesecev) ležati, da malo zavrè (segnjije), da se nastilo (slama, listje, zrezki) razmoči in poruži, da je videti mastno in da se različne tvarine nekoliko zenačijo; kajti le tak gnoj se v zemlji naglo spremeni v one razvezljive in gazove snovi, ki so rastlinam živež. Da se te premembe zgodé, treba je manj ali več časa ali zato, ker je nastilo že samo po sebi več ali manj razvezljivo, ali zato, ker je več ali manj ugoden letni čas in kraj, ki je ali v dolini ali visoki gori.

Da se gnoj tako vdela in da se ga pogubi kar najmanj mogoče, treba je primerne gnojišča.

Kako se primerna gnojišča napravljajo in kako je treba ravnati z gnojem, to hočemo povedati v odgovorih na naslednja vprašanja.

I. Kje naj bode gnojišče?

Pred vsem mora gnojni kup na dvorišču imeti dve lastnosti: prvič gnojni kup naj ne skrni dvora, ampak bodi mu kinč, — drugič gnojni kup bodi tak, da se gnoj v njem razkroji tako, da dobimo podelan, to je masten, nekoliko vlažen in kratek gnoj.

Gnojišče bodi blizo in na senčni strani hleva; lahko naj se do njega in od njega z vozom hodi; ono ne sme biti pod kapom, pa tudi na takem kraji ne, da bi se kakošna druga voda stekala va-nje.

Gnojišče mora na senčni strani biti zato, da solnce ne prepeka in ne suši na vrhu ležečega gnoja; kajti tak gnoj ne segnjije in ne preprhne, nasproti se pa spodnji gnoj tako razgreje, da ga mnogo zgori.

Kapnica in vsaka voda, ki od drugod priteka, mora se pa od gnojišča odvracati zato, da gnoja ne spere, in da se po nepotrebem ne naredi preveč gnojnice, ki lahko, ako delj časa dežuje, odteče in seboj odnese mnogo tekočega gnojila. To pa je velika škoda, ker je to, kar po tej poti gré v zgubo, večidel veliko več vredno kakor to, kar ostane.

*) Iz 1. zvezka „Naznanil c. k. kmetijske družbe za leto 1870.“

II. Koliko bodi gnojišče, — kakošno njegovo dno, kakošne stene njegove?

Velikost ali obseg gnojišča naj se vselej ravná po številu živine, ki jo redí kmetovalec. Na vsak način bodi gnojišče toliko, da gnojni kup v njem nikdar ne preseže $4\frac{1}{2}$ čevlja.

Na tanka površina gnojišča se izračuni tako-le: Da se gnoj spravi na gnojni kup, $4\frac{1}{2}$ čevlja visok, treba je 106 štirjaških čevljev za gnoj enega konja, 76 štirjaških čevljev za gnoj enega vola ali krave in 9 štirjaških čevljev za gnoj ene ovce. Te številke pomnoži s številko konj, govedi in ovác, ki jih rediš, pa te pomnožke seštej, in znesek ti kaže štirjaške čevlje, kolikor jih mora meriti tvoje gnojišče za vsega leta gnoj.

Dno in stene gnojišča naj bodo take, da ne spuščajo gnojnice iz gnojišča, pa tudi da se voda iz zemlje ne more stekati v gnojišče.

III. Kam se napelje odtekajoča gnojnica.

Tekoče izmečke iz hleva po majhnem vodovodu (kanalu) odpelji v jamo. Kapnico pa nabiraj v jamo napravljeno na takem kraji, s kterega ž njo lahko, kedar hočeš, v gnojišču poškropiš ves gnoj. To storiš s priprosto narejeno gnojniško pumpo.

IV. Kako je dobro gnojišče napravljeno.

Gnojišče nikdar ne bodi le kraj, kamor na kúp mečeš vso nesnago, blato, gospodarske zmečke, smeti itd., ampak ono bodi tako, da se v njem zbira in dela močno gnojilo.

Kako naj se napravi gnojišče, to hočemo na tanko povedati, in prav tako bodi izgled, po kterem si napravi gnojišče, ako hočeš, da prejmeš denarno pomoč, ki jo je c. k. ministerstvo za poljedelstvo dovolilo za gnojišča.

Najprej si izberi ugoden kraj za gnojišče (ki mora imeti površino, primerno število živine, kakor je bilo že razloženo), potem ondi izkoplji jamo $1\frac{1}{2}$ do 2 čevlja globoko, in sicer tako, da bode dno tje, kjer misliš napraviti jamo za gnojnico, viselo $\frac{1}{3}$ palca na 1 čevlj ali 2 palca na 1 seženj. Da se bode gnojnica lože odtekala, v sredi proti gnojničini jami izkoplji še za 6 palcev zemlje. Na dno položi tlak iz kamena ali opek, da ti ne bode spuščalo gnojnice. Gnojišče obzidaj z zidom, 2 do 3 čevlje visokim; dobro je, da tik za zidom krog in krog trdno zatlačiš gline ali ilovice. Na sprednji ali vhodni strani izkoplji jarek (graben), da se va-nj steka in po njem odteka dežnica, snežnica ali kaka druga voda.

Tik strani, kamor dno najbolj visi (ali v sredi ali v kterem kotu, kakor je treba), izkoplji jamo, 6 čevljev dolgo, 6 čevljev široko in 6 čevljev globoko, njeno dno in stene obzidaj ter rabi cementno malto; najtrdnejše, najcenejše in najboljše se pa obzida s petonom (peton obstoji iz cementnega apna in drobno stolčenega kamena); na ta zid položi lesen oklep, kterega pokrij z deskami. (Kon. prih.)

Zárod gozdov s presajanjem mladih sadik.

(Dalje.)

Najbolj znameniten je pa pregled rastlinic, ki smo jih namenili zasaditi, ker vspeh obdelanega prostora od dobrih lastnosti rastlinic zavisi.

Če hočemo vspešno saditi, ne smemo takih sajenk jemati, ki so dolgo stale v tesnobi drugih dreves, ali pa so slabo zraščene, še celó poškodovane, ali ki imajo premajhne koreninice.

Tudi se ne priporočajo saditi taka drevesca, ki

imajo nad zemljo več kakor 2, k večemu 3 palce (cole) v premerji; presajanje debelejših stebelc je drago, in rastejo le na dobri zemlji, če smo bili natančni pri sajenji.

Najbolje, gotovo veselo rasto pa še njezne rastlinice, ako jih presadimo, predno so 2 čevlja visoke, kajti pri ruvanji vse nepoškodovane korenice ostanejo.

Dadó se tudi večje rastline presaditi; al zmirom so manj gotove, kakor mlade rastlinice, ker pri ruvanji se jim veliko koreninic potrga in potem niso v pravi razmeri z deblom.

Naj se tedaj vse planjave, ki jih bomo zasadili, z majhnimi sajenkami nasade, in samo v tistem slučaju, ako bi te ne mogle rasti, se večje preskrbé.

Če hočemo zasadbo iz drevesnic napraviti, in ako imamo na sečih ali semenskih prostorih dosti sposobnih rastlinic, ni treba družega kakor jih tukaj previdno ven vzeti, kjer jih je obilo.

Če pa v drevesnicah ne najdemo nič sposobnih rastlinic v ta namen, moramo si jih izrediti v tako imenovanem gozdnem vrtu.

So drevesa taka, ktera v naravnem stanu le malo malo stranskih koreninic, pa debelo srčno korenino, posebno v dobri zemlji, razvijajo. Če vzamemo take rastlinice v starosti, v kateri so za presajenje dobre in jih presadimo, pri vsi previdnosti deblo nima toliko koreninic, da bi moglo se prijati in rasti. Take rastlinice, kamor tudi hrast spada, je po obilih skušnjah treba v mladosti, in sicer v visokosti od 2—3 čevljev enkrat presaditi, ko pa so debelost puškine cevi dobile, zopet izruvat, in še le potem na pašnike presaditi.

Po tem presajenju se rast srčne korenine ovira in naredi, da pri prvi presadbi srčnica postane kepasta in več malih postranskih koreninic požene, in se potem druga presadba gotovo prime.

Kdor še ni videl velikega razločka med takimi drevesnimi koreninami, ki smo jih presajali in pa med takimi, ki jih nismo, naj se prepriča vsaki sam, in našel bode, da vsa drevesa, ki smo jih dvakrat presadili, se dobro obnašajo, kakor je gori povedano. Razloček je tako viden, da se taka drevesca, ki niso bila presajena, po temni barvi listja in po majhnih poganjkih več let razločiti dadó, in imajo večji upadek, kakor ravno toliko število dreves, ki smo jih pripravili s presajanjem.

Če nam to delo prav veliko stroškov prizadene na eni strani, jih pa na drugi gotovo bogato povrne. Naj vsak, kdor bode 8—10 čevljev visoke rastlinice sadil, to poskusi.

To pripravljeno drevesec se pa lahko v gozdnih vrtih opravlja. Naj toraj kratek poduk o napravi gozdnega vrta načrtam.

Kako se napravi gozdni vrt? Izvolimo si tak prostor, ki je proti vetru zavarovan, ki je blizo planjav, ki smo jih namenili nasaditi, in je tako velik, da moremo izrediti toliko rastlinic, kolikor jih potrebujemo; tudi voda mora blizo biti.

Tak prostor se mora večkrat preorati ali pa globoko prekopati, da se zemlja zrahljá in ves plevel odstrani; na kratko rečeno, tako se mora delati, kakor bi poljski pridelek zasejati hoteli.

Ko je to opravljeno, razdelimo prostor v več potov, ki se križajo v ogranico, kakor vrt za zeljenad; potem pa se mora ograditi.

Tako obdelani svet naj se s kakimi semeni naseje po vrsti. Ko je to delo končano, naj se zaliva in plevela očiščuje. — Pri pletji naj se pa pazi ma to, da se s plevelom tudi že pognale rastlinice ne rujjejo.

V prihodnji jeseni pokrimo mlade rastlinice z listjem, in potem, najdalje v drugem poletju ali jeseni, ko

A. Število živinskih in človeških dnin (taberhov) pri raznih žitih in družih sadežih.

Delo pri enem oralu pšenice znaša po dr. Hlubekovih skušnjah 10 živinskih in 28 človeških dnin ali taberhov. Opomniti moram, da se morajo dnine za plečvo in opravilo v stogove še pridjati in to se mora storiti tudi pri drugih žitih. — Semena je treba za en oral 3 vagane ali 6 mernikov. Na taci krajih, kjer rado pozebe ali spomladi navadno srež trga, ga je treba od 6 do 8 mernikov.

Delo pri enem oralu ozimne rži znaša 10 živinskih in 25 človeških taberhov. — Semena je treba od 2 do 4 vaganov. Navadno se rži eno stvarco več poseje kakor pšenice.

Enega orala ječmena potrebuje 10 živinskih in 20 človeških dnin, poseje pa se ječmena od $2\frac{1}{2}$ do 5 vaganov na oral, 5 vaganov pa vendar le malokje.

Ravno toliko dela dá tudi oves, kterege se do $5\frac{1}{2}$ vaganov na oral poseje.

Prosó pa dá več dela. Ono potrebuje 15 živinskih in 30 človeških dnin za obdelovanje enega orala. Kjer se prosó dvakrat pleve in z nogami mane, je 30 dnin še veliko premalo. Poseje se prosá $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ vagana ali en mernik na oral.

Turšice se posadí na oral $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ vagana in dnin je treba živinskih 20, človeških pa 63.

Za obdelovanje enega orala graha je treba 10 živinskih in 18 človeških dnin, semena pa $1\frac{1}{2}$ do $2\frac{1}{2}$ vagana.

Bob potrebuje posajen na enem oralu 13 živinskih in 25 človeških dnin, semena pa $2\frac{1}{2}$ do 3 vaganov.

Ajde se poseje na oral $1\frac{1}{2}$ do 2 vagana in delo znaša 10 živinskih in 10 človeških dnin. Kjer imajo kozolce, pa več.

Lanú se seje na oral 2 ali celó do 5 vaganov in se potrebuje 46 živinskih in 127 človeških dnin; 2 vagana lanénega semena za oral je na Kranjskem povsod premalo. Navadno ga posejemo 7 do 8 mernikov na en oral.

Navadne detelje se na oral poseje 20 do 30 funtov. Navadno je na mero posejemo 6 bokalov (firkeljnov) na oral. Oral detelje se opravi s 6 živinskimi in s 15 človeškimi dninami.

Krompirja se posadí na oral 20 do 40 vaganov. Delo vzame 23 živinskih in 28 človeških taberhov. Ako se z rokami sadí, okopuje osipa in koplje, treba je najmanj še enkrat toliko človeških taberhov.

Repe se poseje na oral 5 do 6 funtov; živinskih taberhov je treba 15, človeških pa 25, al človeških je veliko veliko premalo, ker se mora dvakrat pleti, in se ruje, kedar so že dnevi kratki, mrzli in grdi.

Krompirja se seje 6 funtov na oral. Kjer je zemlja pešena in lahka, se ga poseje več, ker nerad zelení. Dela vzame toliko kakor repa, pa še skor več.

B. Delo na travnikih.

Navadno se rajta, da izurjen kosec na lepi ravni zemlji pokosí na dan pol orala do tričetrt orala. Navaden senosek pa ne pokosí čez pol orala, po bregovih in gorah večkrat še četrt orala komaj pokosí, in ženska ga zgrabi in posuší komaj polovico kakor na ravnem. Zato imajo senožeti (Bergwiesen) tako malo vrednost. Vrh tega mora gospodar delavcem na senožetih še posebno dobro z jedili streči, ako jih hoče dobiti. Košnja na senožetih je kakor somenj. Navadno se rajta na 8 centov sená ena grabljevka na lepem ravnem svetu. Ako je ugodno vreme, je senó drugi dan suho; po bregovih senožetih se potrebujete za 8 centov sená saj dve grabljevki pa ste še komaj dosti. Za 8 centov otave tudi na lepem svetu ena grabljevka zadostuje.

C. Gozdi (boršti).

Dr. Hlubek pravi, da je na 2000 oralov gozda (boršta) treba enega borštarnarja in pa enega pomagáča. Letni stroški za oral znašajo na Avstrijskem 30 do 40 krajc. starega denarja. — Na Kranjskem pa se dozdej nikakoršni stroški niso odbijali od surovega prihodka. Prihodnjič se to ne sme več zgoditi.

Najpripravnejša in najpriprostejša gnojišča.

(Konec.)

Kako se naredí najpripravniše gnojišče, hočemo pokazati dva izgleda v podobah.*

Prvi izgled.

Podoba 1.

Ta kaže črtež gnojišča, 66 čevljev dolzega in 30 čevljev širocega (za gnoj od 12 volov, 8 krav in 2 konj k večemu $4\frac{1}{2}$ čevlje visoko nakidan). — Od plani spredaj pri c dno polagoma nazaj visi skoro $\frac{2}{3}$ palca na čevlji; pri d je gnojničina jama 6 štirjaških čevljev z leseno pumpo; od levega in desnega kraja dno visi za $\frac{1}{3}$ palca na čevlji. Sredi je hodišče, 6 čevljev široko, katero gnojišče prav za prav delí v dva razdelka; zadej pri d je pokrit jarek kanal, zidan z opeko) iz hleva napeljan v gnojiščino jamo, njegovo dno je pomosteno (s tlakom), gnojničina jama obzidana, in gnojišče ob treh stranéh, namreč zadej, na levo in desno obzidano z nizkim zidom iz kamena ali opeke, spredej pa jarek (graben), ki odpeljava dežnico.

Podoba 2.

kaže prerez po dolgosti zadej, in

Podoba 3.

poprečni prerez v sredi.

Drugi izgled.

Podoba 4.

Ako se ti gnojišče, napravljeno po prvem izgledu, ne zdi ugodno, lahko si izbereš drugi izgled in gnojišče narediš po podobi 4.

Ona pred oči stavi črtež v štirjaku (kvadratu). Zemlja se izkoplje tako, da dno od vseh štirih strani, proti sredi visi $\frac{2}{3}$ palca na čevlji; v sredi pa je štirjaška ali okrogla gnojničina jama z gnojničino pumpo, okoli 6 štirjaških čevljev velika; od ene strani je pokrit jarek (kanal) iz hleva napeljan v gnojničino jamo. Krog gnojišča (a, b) je jarek (graben), da odpeljuje dežnico. Dno je pomosteno s tlakom, gnojničina jama zidana.

Podoba 5.

kaže poprečni prerez tega gnojišča.

Gnoj se najprej navozi na prvi, potem na drugi in potem na tretji razdelek. Med tem, ko se gnoj vozi na četrti razdelek, rabi se oni, ki je na prvem razdelku in tako en oddelek vedno prazen ostane.

V obojem izglednem gnojišču v gnojničini jami stoji lahko prenesljiva lesena pumpa, s katero se gnojnica kviško goni, da se ž njo ali poliva gnojni kup (to se dá storiti tudi z napeljanimi žlebovi), ali da se, kar je je odveč, izvleče v gnojničine sode, v katerih se koj izvozi.

Podoba 6.

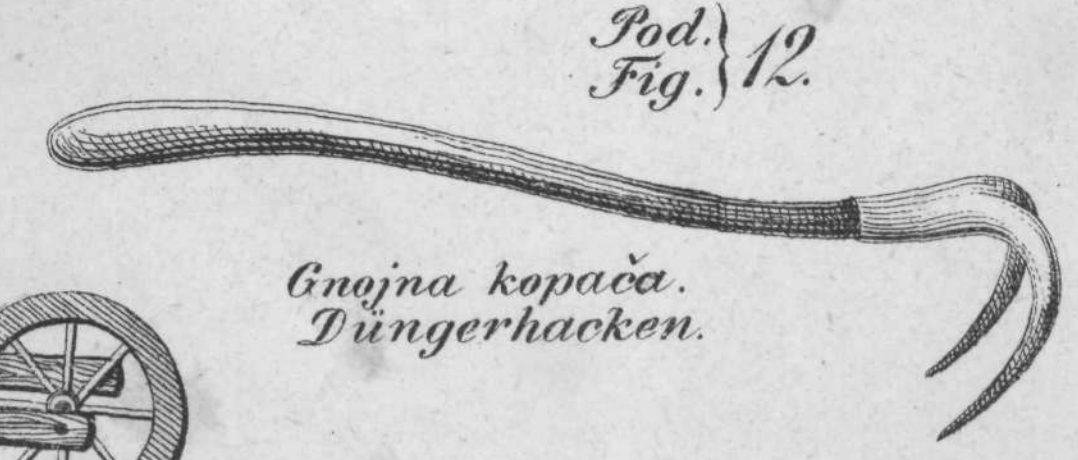
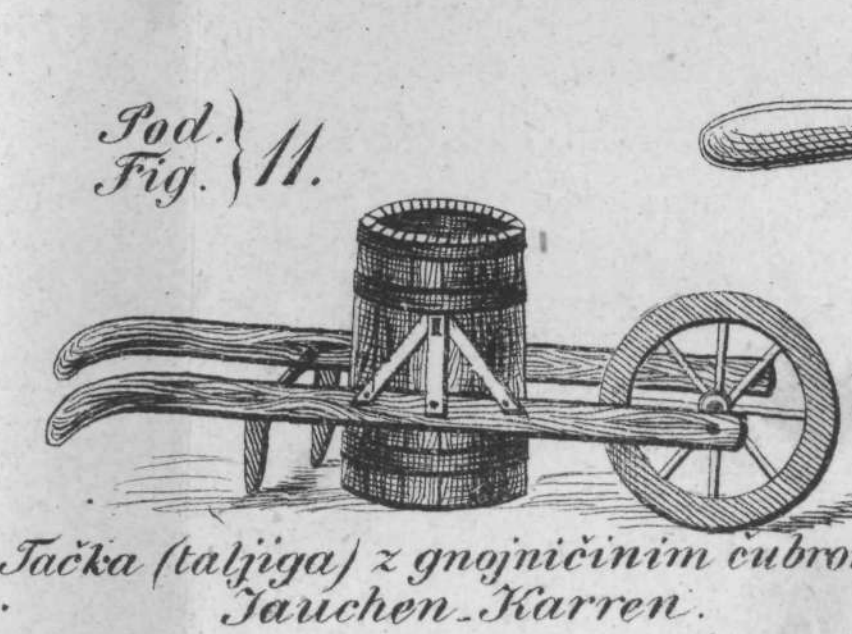
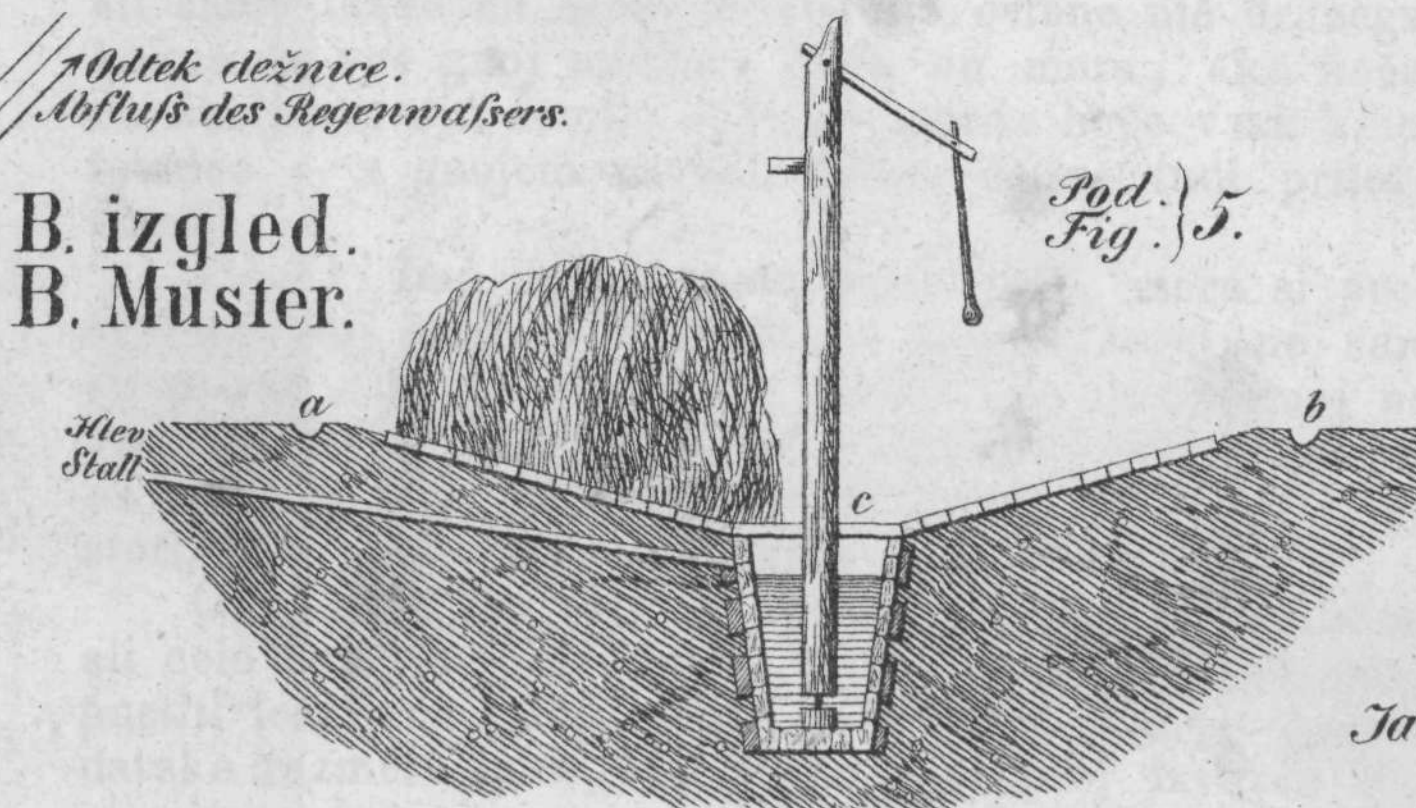
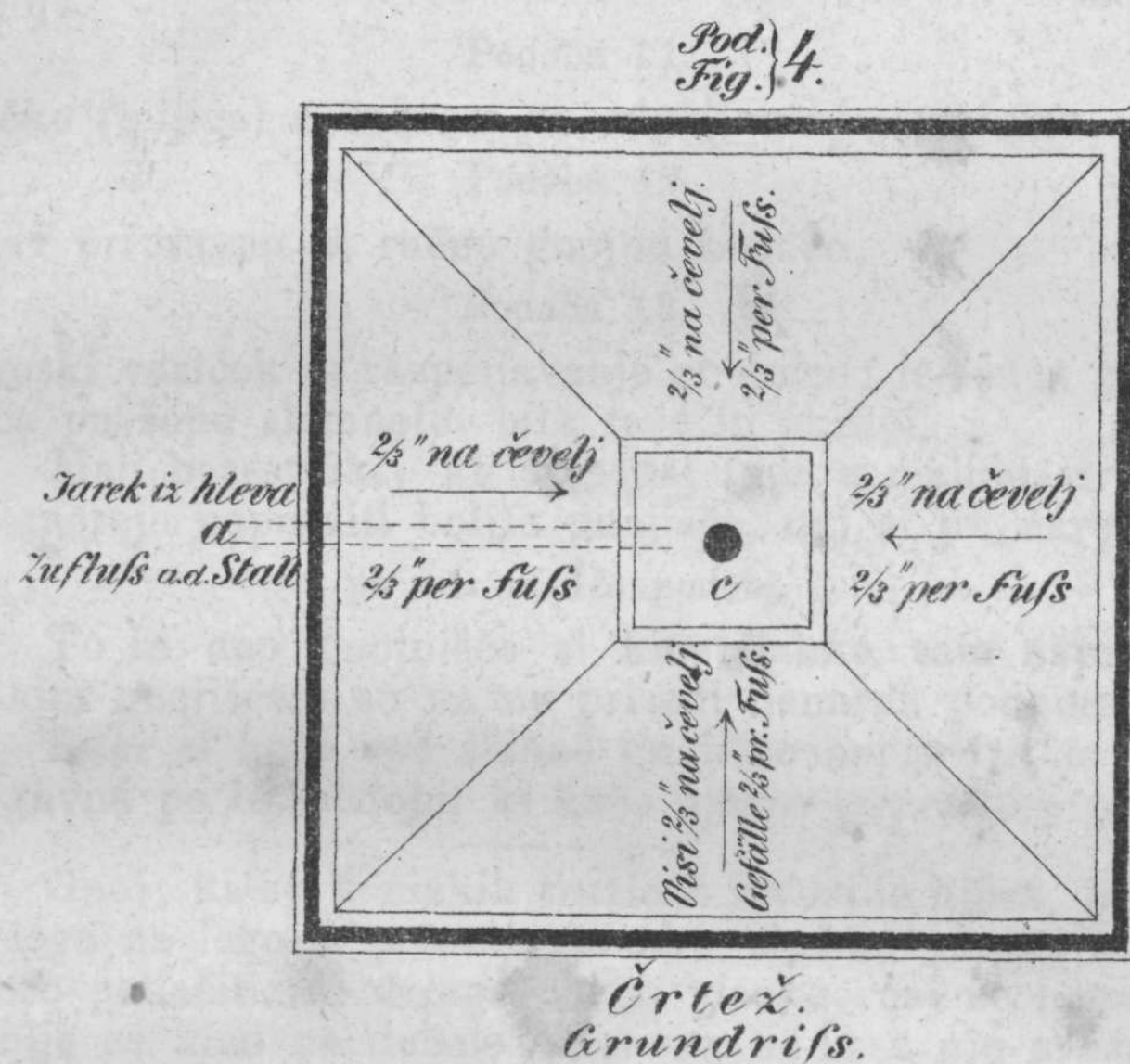
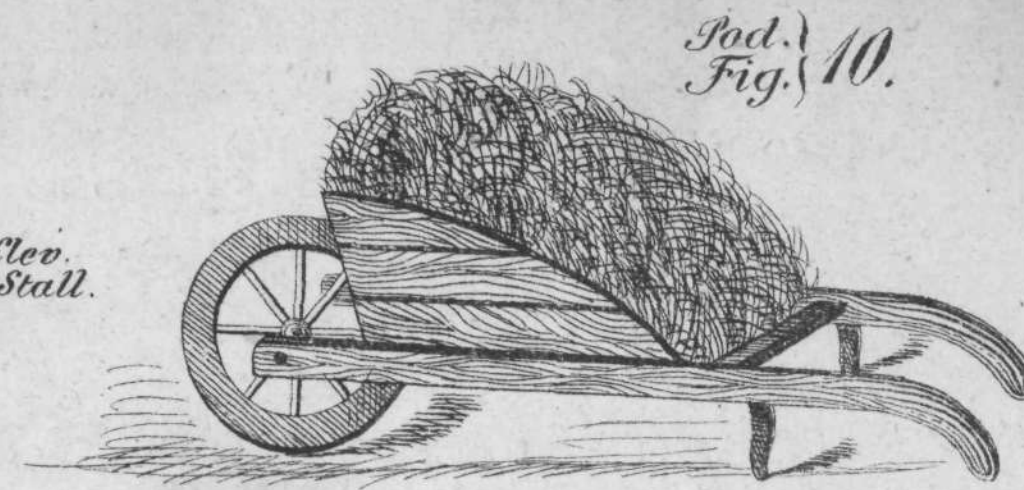
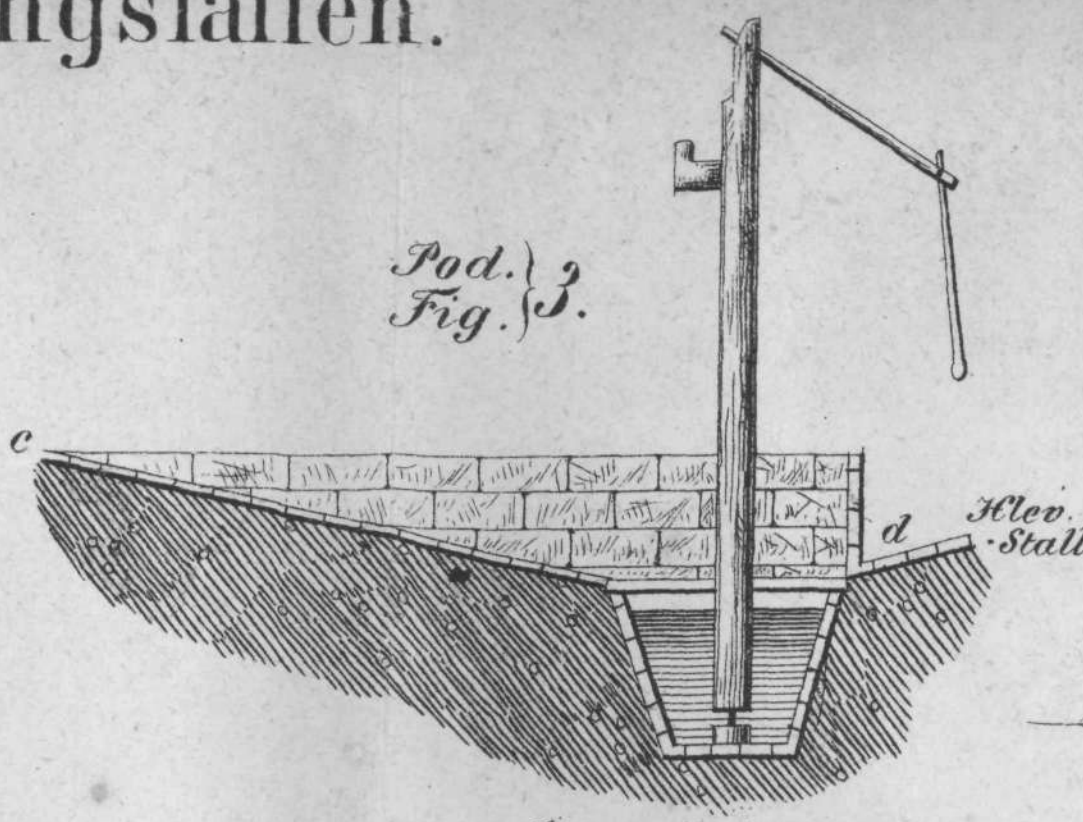
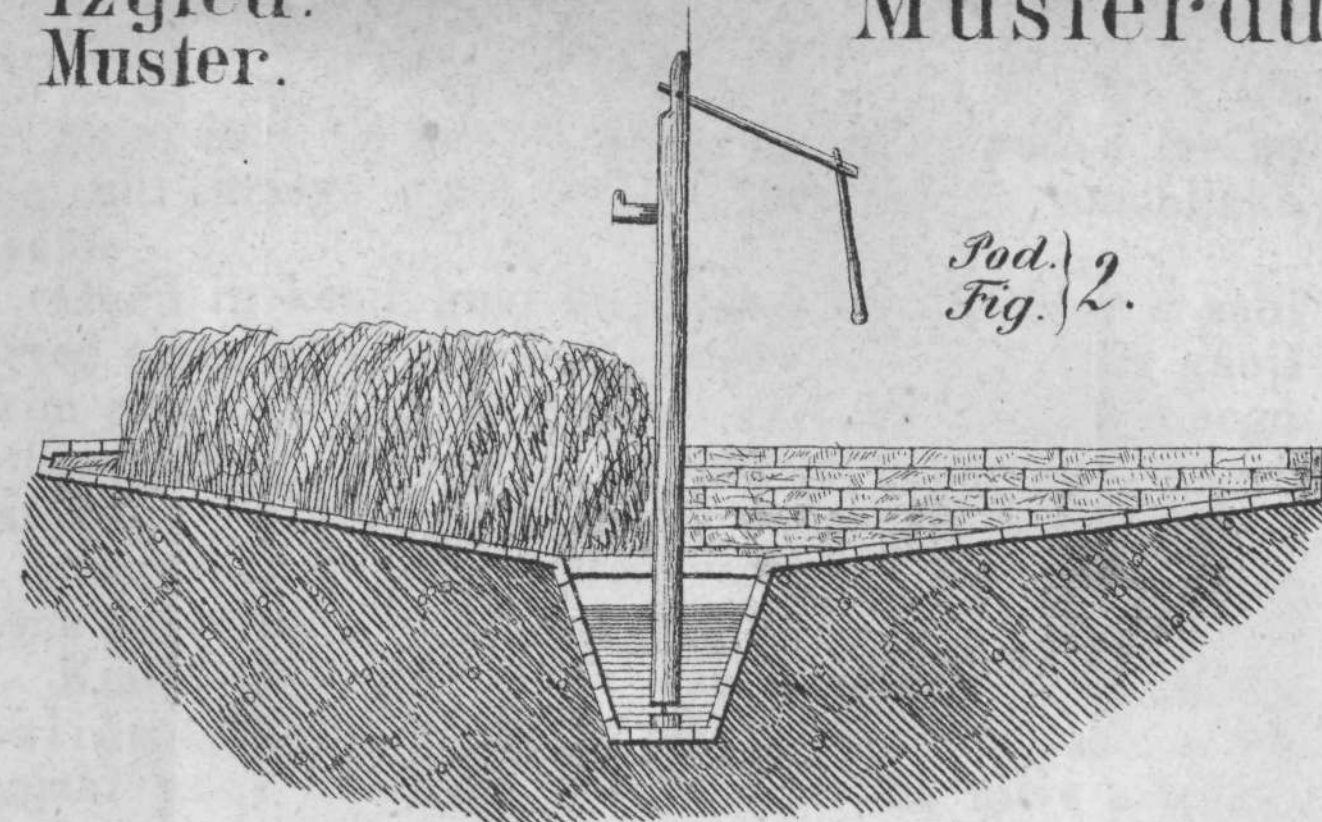
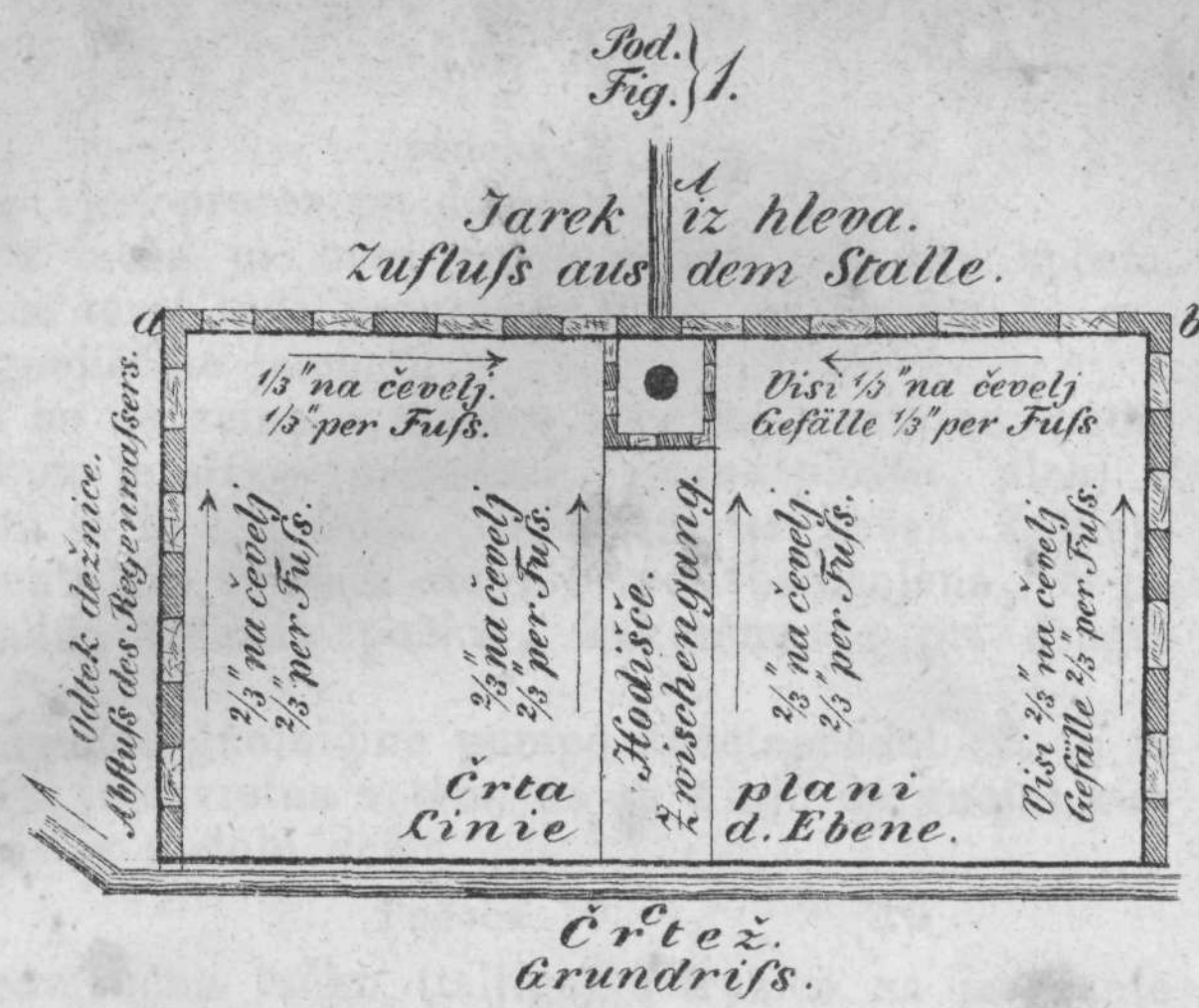
kaže prenesljivo

gnojničino pumpo, kakoršna je videti od spredaj,

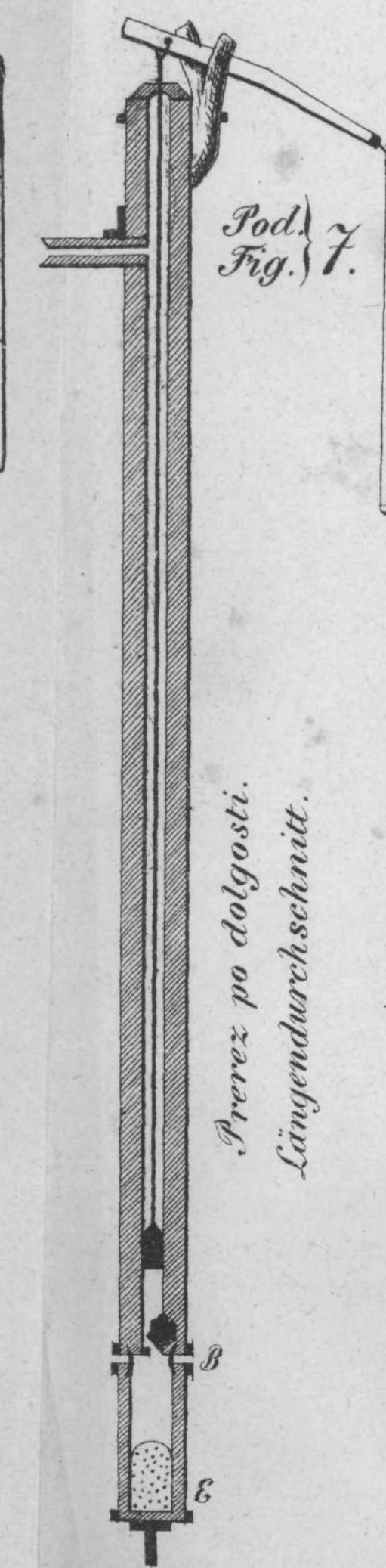
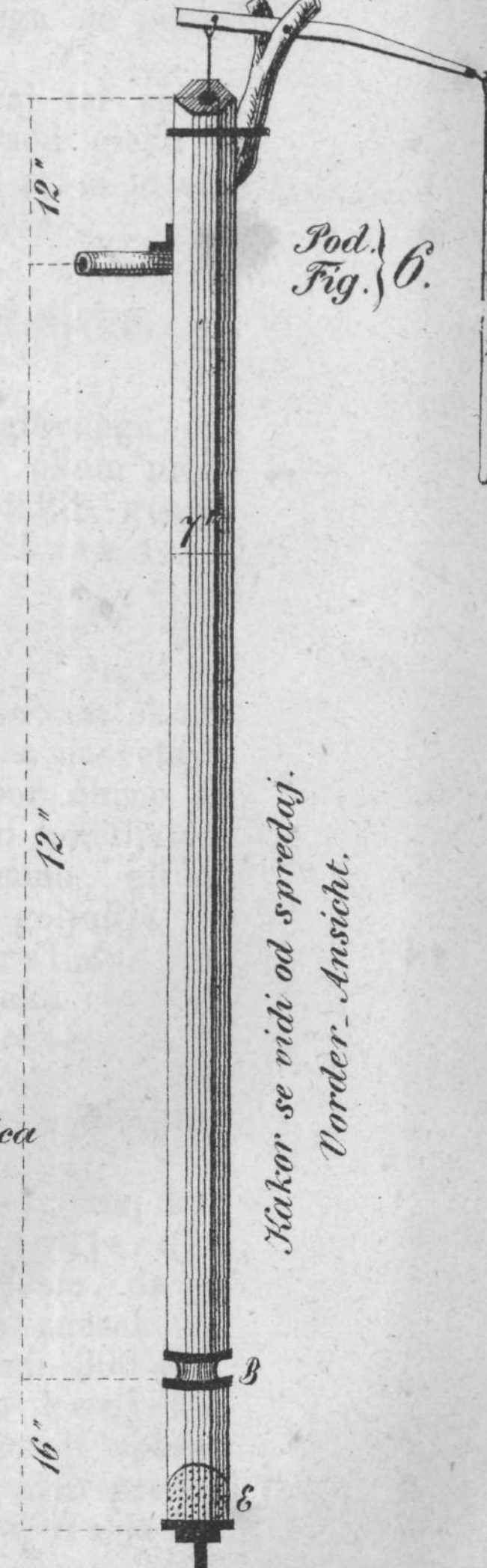
*) Današnjemu listu so priložene podobe „Gnojišč“.

Gnojiska. Musterdungstätten.

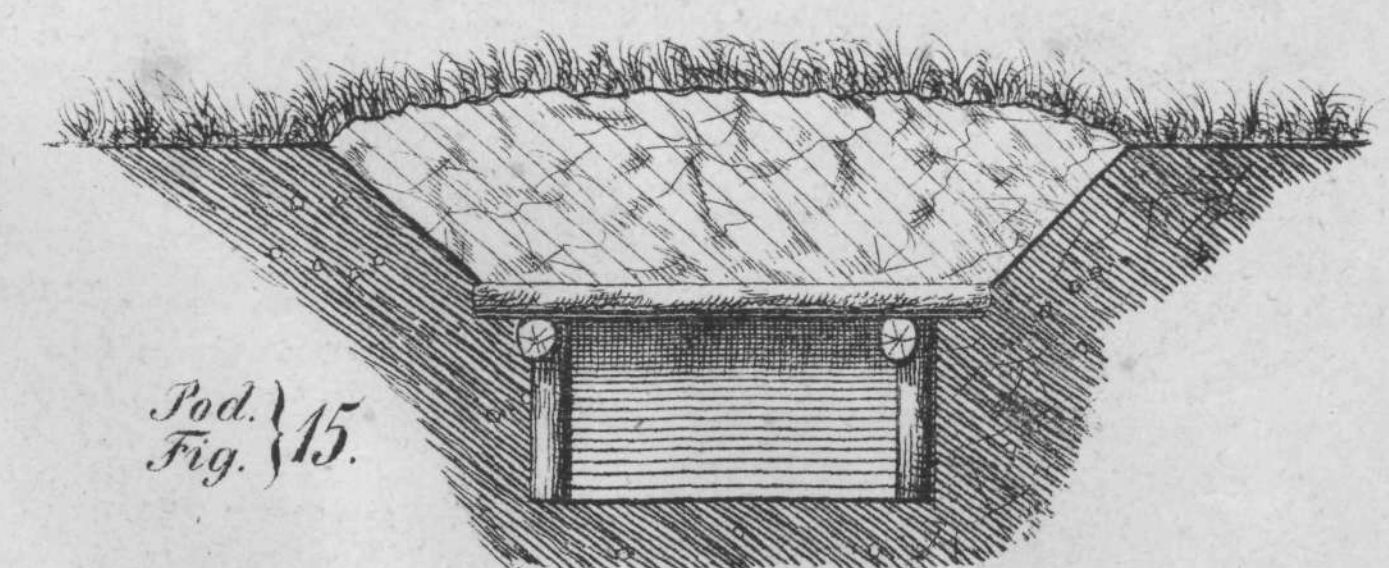
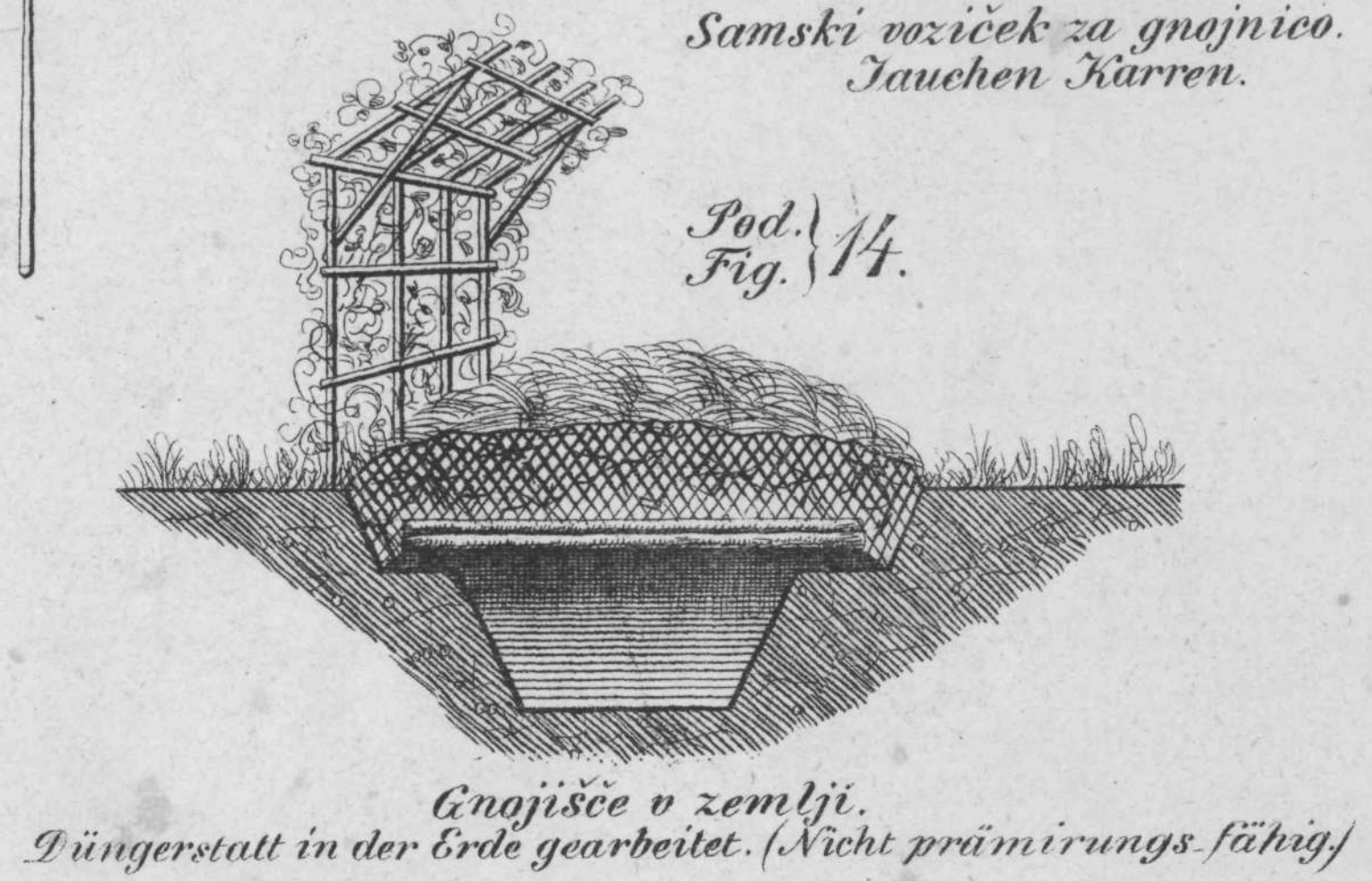
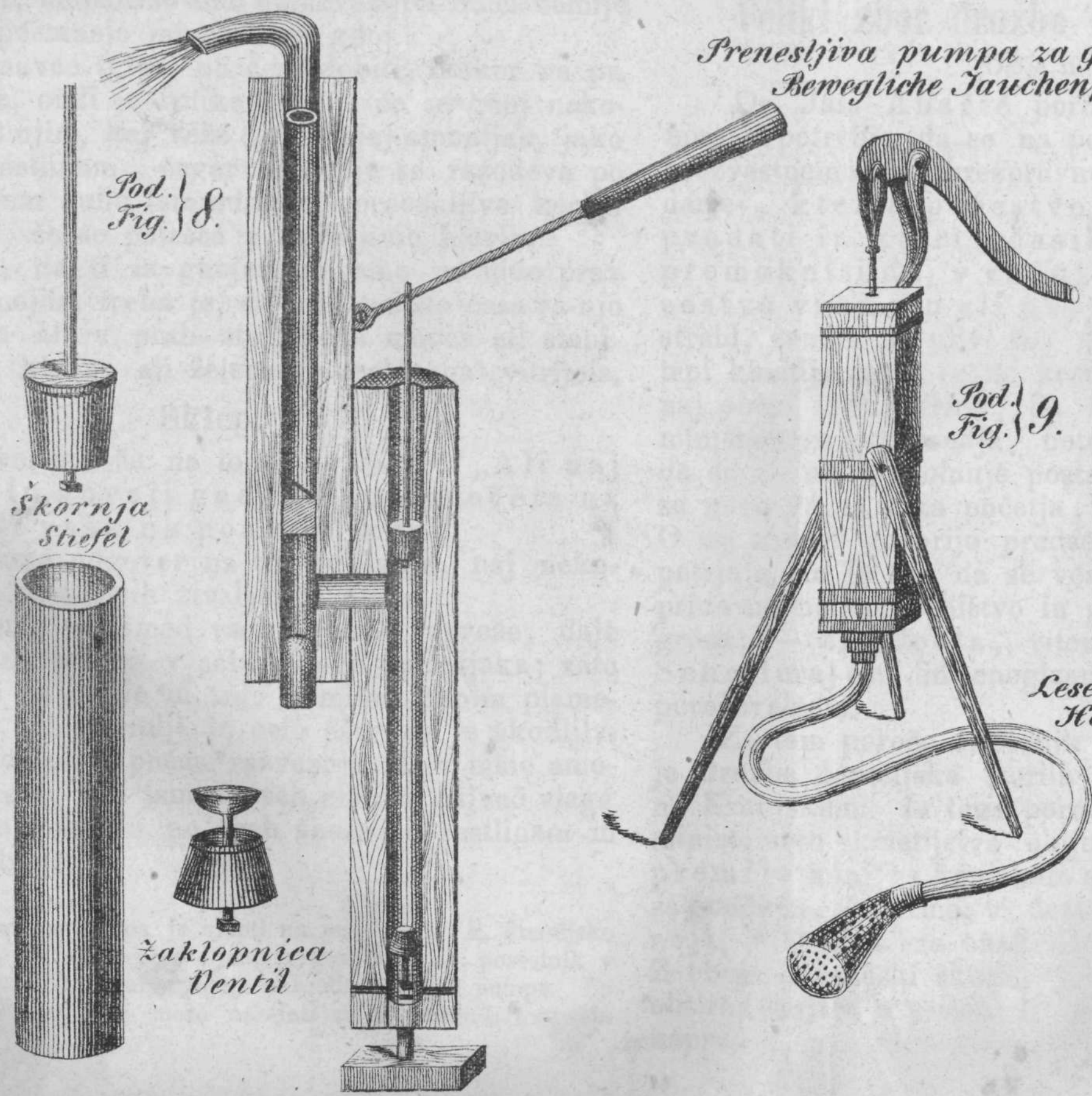
A. izgled.
A. Muster.

Jarčeva prenestljiva gnojničina pumpa. *Transportable Tauchen-Pumpe des Jarec.*

Prenestljiva pumpa za gnojnico. *Bewegliche Tauchenpumpe.*

podoba 7.

pa kaže njen prerez po dolgosti.

Dva moža jo brez truda neseta, kamor hočeta. Lahko se toraj tudi prenese v hlev, v katerem so posebne gnojiščine jame. *)

Da se ne zamašé sesalne luknjice, zato se spodaj ondi, kjer je sitice (prevrtana železna plošča, pleh) *E* v podobi 6. in 7. pribito, pritrudi spleten košek. Zaklop-nica (ventil) in škornja ste v 6. podobi usnjena, *B* pa je navadna železna pušica, kakoršna je pri drugih cevéh.

Drugačne gnojničine pumpe kažete podobi 8. in 9. Poslednja je izvrstna v tem, da se ž njo dá gnojni kup poškopiti v podobi dežja.

Podoba 10.

kaže prav ročno tačko (taljigo) s tružico za izvažanje gnoja.

Podoba 11.

tačko (taljiga) s čubrom za odpeljevanje gnojnice,

Podoba 12.

prav pripravno in ročno gnojno kopačo,

Podoba 13.

samski voziček za razpeljavanje gnojnice; iz sodca gnoj-nica po šopu slamnatih bilk teče in škropi.

Mali posestniki, ki si sedaj tudi z malimi stroški ne morejo napraviti boljša gnojišča, naj si jih naredé

po 14. in 15. podobi.

To in uno gnojnišče si kmet lahko sam napravi. Takim gnojniščem se pa ne prisodi denarna podpora.

Kdor si hoče vse zidano gnojišče napraviti, ta naj se ravná po 15. podobi, ki kaže njegov poprečni presek.

Gnoj, ki se v nizkih tružicah izvozi iz hleva, mora se lega na lego $4\frac{1}{2}$ čevlja visoko skrbno razgrniti in dobro potlačiti. Med lege čevelj visoke, naj se natrese zemlje za dlan na debelo, ker se ne-le ž njo zvežejo hlapljivi snovi, ampak se tudi nerazvezljivi delci zemlje razvežejo in postanejo mineraličen gnoj.

Kjer je mavec (gips) po ceni dobiti, kakor na pr. na Gorenškem, ondi je velike koristi, če se gnoj nekoliko potrese ž njim, ker veže (pridrži) amonijak, jako važen živež rastlinam, čegar hlapenje se razodeva po skelečem svojem duhu (smradu). Neprecenljive koristi je mavec tudi, če se potresa v smrdljivih hlevih.

Če hočeš, da ti iz gnojničine jame ne uide prav nič tečnega gnojila, treba je, da od časa do časa va-njo vržeš nekoliko ali v prah stolčenega mavca ali stanjšane žveplene kisline ali železnega (zelenega) vitrijola.

Sklep.

Naj odgovorimo še na to-le vprašanje: „Ali naj se konjski in goveji gnoj vkupaj mečeta na gnojišče, ali vsak na poseben kup?“

Predno damo odgovor na to vprašanje, naj nekoliko povemo o lastnostih živalskega gnoja.

Konjski gnoj se izmed vseh najrajši razveže, daje največ gorkote, ter ima v sebi mnogo amonijaka; zato je dober zlasti za mrzlo in trdo zemljo; žitnim plemenom, zlasti v rahli zemlji in celó sam pa je škodljiv.

Goveji gnoj se le počasi razvezuje, daje malo amonijaka in gorkote, ima izmed vseh gnojev največ vlage (mokrote) v sebi ter je po vseh skušnjah rastlinam in trtam najkoristnejši.

*) Taka gnojnična pumpa je videti na posestvu c. k. kmetijske družbe v Ljubljani na spodnjih Poljanah; gosp. Jarec, posestnik v Medvodah, prav po nizki ceni izvršuje naročila na take pumpe. Po narisani podobi jih pa tudi more narejati najpriprostejši tesar na kmetih.

Svinjski gnoj razvezuje se le jako počasi ter ne daje niti mnogo gorkote niti ima mnogo amonijaka v sebi.

Ovčji in kozji gnoj ima izmed vseh gnojev v sebi največ amonijaka, zato je najboljše, da se ž njim gnoji takim rastlinam, ki za uspešno rast potrebujejo mnogo gnjlca, na pr. korenstvo, okopavine sploh in oljnate rastline.

Ozir rabe gnoja je pred vsem gledati na to, kakošna je zemlja, ki se ima gnojiti.

Kmetovalec, ki ima v svojih njivah in senožetih različno zemljo, lahko in težko, mora na vsak način konjski gnoj ločiti od govejega ter na njive s težko, trdo, mrzlo zemljo izvoziti več vročega konjskega gnoja, govejega pa na lahko, rahlo in peščeno zemljo. Kmetovalcu pa, ki ima na svojem polji enako zemljo, toraj ali samo težko ali samo lahko, ne ostane nič družega, kakor da ves gnoj zmeša. Toda on mora, ako hoče, da zboljša svojo zemljo — in to morda hoče vsak kmetovalec — z gnojem ravnati tako, da se tudi prileže zemlji.

On, ki ima na pr. samo težak svet, mora si pre-skrbeti bolj rahlega slamnatega gnoja, toraj ne sme skopovati z nastilom, ter ne pustiti, da bi mu gnoj na gnojišču ležal dotlé, da se mu popolnoma zmastí. Kdor pa mora samo z rahlo zemljo ukvarjati se, ta najboljše stori, ako pusti, da se mu gnoj prav zmastí.

Gnoj na njive vózi ravno pred oranjem. Cele tedne ali celó čez zimo in še celó v majhenih kupččkih gnoj pustiti ležati na njivi, velika je napaka. Če so gospodarske razmere take, da mora gnoj prej izvožen biti na njivo, izvozi ga na velik kup, kterege pa potem na debelo pokrij z zemljo.

Gnoj 2 do 3 palce globoko podoravaj ter skrbi, da ti ves pride v zemljo. Gnoj, ki povsod gleda iz zemlje, ali sém ter tje leži na rahli prsti, priča je slabega gospodarstva in zanikernega kmetovalca.

Vélikí zbor družbe kmetijske kranjske.

(Dalje in konec.)

Dr. Jan. Ahačič poroča v imenu glavnega odbora o potrebi, da se na postavni poti v okom pride brezvestnemu in brezpravnemu početju takih gospodarjev, katerih posestvo se ima po eksekuciji prodati in kateri včasih vse, kar koli se le premakniti dá, v zadnjem hipu od hiše in posestva vzamejo ali poprodajo, bodi si cegel na strehi, zemlja na njivi itd. Po taki razuzdanosti škodo trpi kmetijstvo in realni kredit. Poročevalec nasvetuje, naj občni zbor sklene, da se glavni odbor obrne do ministerstva pravosodja, notranjih oprav in kmetijstva, da se ali ostro spolnuje postava, če jo imamo, ali da se nova dá za taka početja, ki so očitna goljufija. — O tej zadevi govorijo predsednik pl. Wurzbach, ki potrjuje, da je res, da se včasih, predno kako posestvo pride na boben, pohištvo in posestvo tako oropa, da je groza; — dr. Costa, vitez Gutmansthal in Fr. Schollmajer, in enoglasno obveljá glavni predlog poročevalčev.

Za tem poroča odbornik Jož. Seunig o tem, kar je družba kmetijska storila za povzdigo konjereje na Kranjskem. Iz tega poročila se je razvidelo, da je ministerstvo kmetijstva obljubilo precejšen znesek za premije kónj na konjskem sejmu v Ljubljani, 300 gld. za podučne bukvice v domačem jeziku o konjski reji, 500 gold. za enake bukvice v živinoreji sploh. Z obojnimi zneski skupaj dala se bode napraviti precej obširna knjiga s podobami. Dr. Jan. Bleiweis je bil naprošen, naj on sestavi tako knjigo.